

Πρόλογος

Τιμώντας την επέτειο της συμπλήρωσης των 200 χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 το ΕΠΑΛ Αξιούπολης παρουσιάζει μια συνοπτική ιστορική αφήγηση μέσα από επιλεγμένους ζωγραφικούς πίνακες, από ιστορικά γεγονότα – σταθμούς του Αγώνα και από εμπνευσμένα λογοτεχνικά κείμενα. Η παρουσίαση, έχοντας διασφαλίσει όλα τα προβλεπόμενα μέτρα CoVID-19, πραγματοποιήθηκε ανά τάξεις στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων με τη χρήση νέων τεχνολογιών (προβολή power point, προτζέκτορας, ηχητική κάλυψη, μικροφωνική) με την ουσιαστική συμμετοχή μαθητών, που διάβασαν κείμενα της επαναστατικής περιόδου, οργάνωσαν και συντόνισαν την προβολή μέσω φορητού υπολογιστή, ενώ ενίσχυσαν και ολοκλήρωσαν δημιουργικά την εκδήλωση με βυζαντινούς ύμνους μέσω διαδικτύου.

Οι ιστορικές αναφορές ακολούθησαν ελεύθερο τύπο αφήγησης, χωρίς να γίνεται προσκόλληση σε γραπτό κείμενο, γεγονός που κατέστησε το απαιτητικό θέμα του '21 πιο προσιτό στα παιδιά και πιο εύληπτο ως προς τα βαθιά διαχρονικά του μηνύματα. Σκοπός ήταν να προβληθεί με όσο το δυνατόν πιο μεστό τρόπο ο ιστορικός αντίκτυπος του σημαντικού εθνοαπελευθερωτικού αγώνα ενός λαού με πλούσιο παρελθόν και ισχυρά ιδεώδη. Η εξιστόρηση κινήθηκε γύρω από δύο (2) κεντρικούς άξονες: τη διαχρονία του ιστορικού φαινομένου της εθνικής επανάστασης για την προάσπιση της Εθνικής Ελευθερίας των λαών και το αναφαίρετο δικαίωμα για απόδοση Δικαιοσύνης για όλα τα έθνη ανεξαιρέτως. Σε ένα σύγχρονο πολυπολιτισμικό σχολείο η επέτειος του '21 παραμένει εφιαλτήριο και πάντοτε η πυξίδα για τον ποιοτικό μετασχηματισμό της σκέψης των μαθητών μας, που ως νέοι πολίτες οφείλουν να διακατέχονται από φιλόφρονα αισθήματα, μακριά από μισαλλοδοξίες και φανατισμούς.

Η εισαγωγή που ακολουθεί συμπυκνώνει σε μεγάλο βαθμό τα αλληπάληλα ιστορικά γεγονότα, που πυκνώνουν σε ορισμένες ιστορικές φάσεις τόσο, ώστε να χρειάζονται αναλυτικότερες επεξηγήσεις τόσο γεωγραφικές – στρατιωτικές όσο και πολιτικές – οικονομικές, γεγονόσ που αποφύγαμε δικαιολογημένα.

Σε ό, τι αφορά τη βιογραφία και τη συμμετοχή των Μεγάλων Αγωνιστών του '21 αναφέρθηκαν τα πιο σημαντικά στοιχεία από το βίο και τη δράση τους, με σκοπό να διαφωτίσουμε το ήθος και τον αστείρευτο ηρωισμό των Ελλήνων ηρώων, που μένουν στη μνήμη μας πάντοτε Αθάνατοι.

Την προετοιμασία και την επιμέλεια της επετείου είχαν οι φιλόλογοι: Παγώνα Ιωαννίδου, Αγγελική Παμπουκίδου, Μαρία – Χριστίνα Χατζηευαγγέλου, Χρυσούλα Μιμίδα.

Οι μαθητές που συμμετείχαν είναι οι: Παντελής Θεοδοσιάδης, Γιώτα Μίκα, Άννα – Μαρία Ελευθεριάδου, Αλέξανδρος Νάκε, Νίκος Μάγγος, Γιάννης Μόκας

Ιστορική Εισαγωγή

Η πραγμάτωση του οράματος των Ελλήνων του εξωτερικού και των σκλαβωμένων Ελλήνων για την Ελευθερία και την Εθνική Ανεξαρτησία πήρε σάρκα και οστά μετά από πίστη αιώνων τόσο στο ιδανικό της Πατρίδος όσο και στην αδιάλειπτη ιστορική συνέχεια του ελληνικού έθνους. Έτσι, με βαθειά συναίσθηση του ηθικού χρέους και με γενναία αγάπη για την Ελλάδα και τη Δημοκρατία, το θαύμα έγινε: να εξεγερθούν, με την ουσιαστική συμβολή των Φαναριωτών της Ευρώπης, ο φτωχός λαός και κλήρος μαζί με τους λιγοστούς οπλαρχηγούς, καπεταναίους και караβοκύρηδες του Γένους εναντίον των πολυπληθών Οθωμανών κατακτητών.

Η Επανάσταση του 1821 ξεκίνησε με το σύνθημα του ξεσηκωμού «*Ελευθερία ή Θάνατος*» που δεν είχε ακουστεί ποτέ μέχρι τότε πιο ηχηρό και πιο ανδρείο. Η αυτοθυσία, η αποφασιστικότητα, το αγωνιστικό ήθος και ο άσβεστος πόθος για τη νίκη αποτύπωναν την άγρια τόλμη να αποτινάξουν τη σκλαβιά και να ζήσουν πάλι περήφανοι ως Έλληνες. Μέσα από τη γενικότερη αναστάτωση των εθνικών ανταγωνισμών για την αποτίναξη του μουσουλμανικού στοιχείου αντανακλάται η πολιτική κατάσταση των Βαλκανίων και της Ευρώπης.

Από την ίδρυση της μυστικής Φιλικής Εταιρείας (Αθ.Τσακάλωφ, Ν. Σκουφάς, Εμ. Ξάνθος), στα μέσα του 1814, στην πόλη της Οδησού, αποτιμωμένη με τις ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης έως και την 25η Μαρτίου 1821, οργανώθηκε ο συντονισμός και η προετοιμασία του ένοπλου ηρωικού αγώνα.

Παράγοντες που ευνόησαν τη σύσταση και δράση της Φιλικής Εταιρείας ήταν η αποδυνάμωση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, η Γαλλική Επανάσταση και οι φιλελεύθερες δυτικές ιδέες με τους Έλληνες εμπόρους της διασποράς, τους Φαναριώτες, και η βαθειά πίστη ότι είχαν ωριμάσει οι συνθήκες για την ανεξαρτησία της Ελλάδος. Μέχρι τότε, όμως, ήταν αμφίβολο, ακόμη και από τον ίδιο τον Ι. Καποδίστρια (υπουργό της ρωσικής αυτοκρατορικής αυλής), εάν μια πιθανή εξέγερση θα οδηγούσε στην ίδρυση ενός εθνικού κράτους ειδικά σε μία περίοδο διπλωματικής αστάθειας. Μέσα σε κλίμα έντονων αμφιβολιών και εύθραυστων πολιτικών ισορροπιών με τις μεγάλες δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία) δόθηκε ο όρκος εις το όνομα της «Δικαιοσύνης, της αλήθειας, της πατρίδας, του Πατρός, του Υιού και του Αγίου Πνεύματος».

Ο Ρήγας ο Πρωτομάστορας έπλεξε το προοίμιο του πρώτου απελευθερωτικού αγώνα με το επαναστατικό του μανιφέστο *Θούριος* (1797), που παρακινούσε τους χριστιανούς των Βαλκανίων να αποτινάξουν τα δεσμά τους. Εντυπωσιασμένος ο ίδιος από τις εκστρατείες του

25^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821- ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Ναπολέοντα στην Ιταλία το 1796 – 1797 φιλοδοξούσε να του προσφέρει τη βοήθεια μιας *ελληνικής εταιρείας*. Μάταια όμως. Τον Ιούνιο του 1798 στραγγαλίστηκε μαζί με άλλους επτά λέγοντας πριν πεθάνει: «Έτσι πεθαίνουν τα παλληκάρια. Αρκετόν σπόρον έσπειρα. Θα έρθει η ώρα που θα βλαστήσει και το γένος μου θέλει συνάξει τον γλυκύν καρπόν».

Όντως, ήδη από τα πρώτα χρόνια του 19^{ου} αιώνα και μέσα σε επαναστατικό κλίμα γενικευμένης παμβαλκανικής εξέγερσης, άρχισε να διαφαίνεται η ηγετική προσωπικότητα του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη στα πολεμικά, στρατιωτικά και πολιτικά δρώμενα της Ρούμελης με τον Αλή πασά (1809). Ο Κολοκοτρώνης αναδείχθηκε σε σπουδαίο πολιτικό πρόσωπο, προικισμένος με διορατικότητα τόση, ώστε να μπορεί να βλέπει τα πράγματα στις εθνικές τους διαστάσεις.

Από δω και πέρα, ίσως πιο έντονα και έκδηλα, οι Έλληνες οπλαρχηγοί, δρούσαν υπό το πολιτικό βλέμμα των ξένων δυνάμεων: ο Κολοκοτρώνης αναλάμβανε δράση οργανώνοντας ένοπλα σώματα ανδρών εναντίον του Αλή πασά στην Ήπειρο με την οικονομική αρωγή της Γαλλίας (1809), και συνεργαζόταν ως λοχαγός του ελληνικού πεζικού αγήματος (με κλέφτες πρωτοπαλικάρα) υπό τη διοίκηση της Αγγλίας (1812) κατακτώντας τα νησιά του Ιονίου (Ζάκυνθος, Κεφαλλονιά, Ιθάκη, Κύθηρα, Λευκάδα). Αναγνώριζε η Αγγλία με τον φιλέλληνα ταγματάρχη Church ότι από τη στιγμή που το ελληνικό έθνος είχε στην κατοχή του περίπου 500 πλοία, θα μπορούσε να διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο στα πολιτικά δρώμενα της Ελλάδος για την κατοχύρωση της ανεξαρτησίας της.

Στις αρχές του 1820 η Υψηλή Πύλη είχε κηρύξει πόλεμο εναντίον του Αλή πασά των Ιωαννίνων, ο οποίος είχε σχεδιάσει την εδραίωσή του με κάθε τρόπο σε μια δική του αυτόνομη επικράτεια, συνθηκολογώντας ακόμη και με τους παλιούς εχθρούς του Σουλιώτες (15/27 Ιανουαρίου 1821). Σε αυτό το κομβικό χρονικό σημείο είχε δοθεί ήδη η οδηγία στον Κολοκοτρώνη από τον Φίλικό Αλέξη Νούτσο, σύμβουλο του Αλή πασά, να συσπειρωθούν οι Έλληνες κλέφτες γύρω από τους Σουλιώτες έτσι, ώστε να είναι έτοιμες οι φρουρές να ταχθούν με το μέρος της ελληνικής επανάστασης, που είχε ήδη εισέλθει στο τελευταίο στάδιο των προετοιμασιών.

Με την ισχυρή πολιτική δύναμη της Ρωσίας (τσάρος Αλέξανδρος Α΄) να ενισχύει το επαναστατικό πνεύμα των Φαναριωτών και των Ελλήνων εντός και εκτός Ελλάδος στο κίνημα της Φιλικής Εταιρείας (Αλέξανδρος Υψηλάντης), η επανάσταση ξεκινούσε από τις παραδουνάβιες ηγεμονίες (Βουκουρέστι, Ιάσιο), όσο ο Αλή πασάς αποσπούσε την προσοχή των Οθωμανών. Δυστυχώς, όμως, παρά τις προσδοκίες του Αλ. Υψηλάντη, απέτυχε παταγωδώς, λόγω κυρίως της αρνητικής επίδρασης του αυστριακού Μέττερνιχ (Metternich) προς τον Ρώσο τσάρο, αλλά και της ανύπαρκτης συμπαράστασης

25^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821- ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

των Βαλκάνιων Σέρβων και Βουλγάρων. Οι Έλληνες κατατροπώθηκαν στο χωριό Δραγατσάνι πάνω στον ποταμό Όλτε. Ο Ιερός λόχος των 700 Ελλήνων φοιτητών εκμηδενίστηκε.

Και ήρθε η ώρα του Μοριά. Με επαναστατική ορμή και αποφασιστική γενναϊότητα άρχισαν οι δολοφονίες Τούρκων από τις 18/30 Μαρτίου 1821. Η Μάνη ξεσηκώθηκε στις 21 Μαρτίου / 2 Απριλίου, στις 24 Μαρτίου / 5 Απριλίου γύρω στους 5.000 Έλληνες συγκεντρώθηκαν στα περίχωρα της Καλαμάτας για να πάρουν την ευλογία της Εκκλησίας. Στις 25 Μαρτίου 1821 ο Παλαιών Πατρών Γερμανός σήκωσε το λάβαρο της Επανάστασης στο μοναστήρι της Αγίας Λαύρας κοντά στα Καλάβρυτα και σηματοδότησε την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης.

Η επανάσταση εξαπλώθηκε με μάχες στα Δερβενοχώρια της ανατολικής Ελλάδος, στη Βοιωτία, Αττική, στα Σάλωνα, Λιβαδειά, Αταλάντη, Σπέτσες, Ψαρά, Ύδρα, Σάμος, ενώ στη δυτική Ελλάδα καθυστέρησαν 2 μήνες. Στη Μακεδονία, Χαλκιδική, Θεσσαλία είχε καθυστερήσει με ηγέτη τον Εμμανουήλ Παπά (ταμίας της Φιλικής Εταιρείας). Στο Άγιο Όρος (Βατοπέδι, 11/23 Μαρτίου 1821) εκατοντάδες μοναχοί έσπευσαν να τον ενισχύσουν και έχοντας ως βάση τη μονή Εσφιγμένου νίκησε στην Ιερισσό (αρχές Ιουνίου). Οι εξεγέρσεις και κάθε μάχη στη βόρεια Ελλάδα ήταν αιματηρές και καταπνίγονταν αμέσως. Οι Τούρκοι σκότωναν, δήμευαν περιουσίες και επετίθεντο σε πολλά χωριά και της περιοχής μας, που τα κατέκαψαν ολοκληρωτικά. Το ελληνικό στοιχείο στη Μακεδονία αποδυναμωνόταν από τις ισχυρές τουρκικές δυνάμεις και ο Εμμανουήλ Παπάς εξαντλημένος στο τέλος του έτους 1821 αναγκάστηκε να φύγει. Πέθανε στο ταξίδι προς την Ύδρα. Ωστόσο, αν και οι Μακεδόνες επαναστάτες εγκατέλειψαν τον άνισο αγώνα, είχαν κατορθώσει να καθηλώσουν τις τουρκικές δυνάμεις, που θα είχαν χρησιμοποιηθεί στις μάχες της Πελοποννήσου. Πολλοί πολεμιστές (π.χ. γερο – Καρατάσος από τη Βέροια και Νικ. Κασμούλης από τις Σέρρες) πήγαν στο Μοριά και τη δυτική Ελλάδα για να πολεμήσουν.

Κατά τους πρώτους μήνες της Επανάστασης και ειδικότερα από τη στιγμή που επικεντρώθηκαν οι περισσότερες δυνάμεις στην Πελοπόννησο, οργανωνόταν μεθοδευμένα μια επίθεση χωρίς προηγούμενο, με πολλές νίκες και ήττες για την ελληνική πλευρά. Δεν ξεχνάμε όμως τον Μάρκο Μπότσαρη με τους Σουλιώτες στην Ήπειρο, στα Γιάννενα και στην Άρτα. Στον Μπότσαρη είχε προτείνει ο Αλ. Μαυροκορδάτος από το Μεσολόγγι, όπου είχε καταφτάσει, προκειμένου να οργανώσει τα πολεμικά και στρατιωτικά σχέδια της Δυτικής Ελλάδος, να «παγώσει» τη συνεργασία / συμφωνία με τον Αλή και να ακολουθήσει τους Έλληνες οπλαρχηγούς στην πολιορκία της Άρτας. Ο συνασπισμός περιελάμβανε Έλληνες, Σουλιώτες και Αλβανούς που ήταν

25^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821- ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

αντίθετοι με την Πύλη. Η λύση δόθηκε από τον Σουλτάνο Μαχμούτ που διέταξε το θάνατο / δολοφονία του Αλή από τον Χουρσίτ.

Στην περίοδο που ακολούθησε, πήρε την πρωτοβουλία ο Μαυροκορδάτος με τη στήριξη του Δ. Υψηλάντη και του Θ. Νέγρη, μέσα από έντονες διεργασίες διοικητικού τύπου για την εκπόνηση ενός σχεδίου δομής για την προσωρινή διακυβέρνηση της Ελλάδος, άρχισαν να διαφαίνονται οι τοπικές αντιζηλιές των τοπικών αρχόντων (προύχοντες και καπαϊταναίοι) γεγονός που θα οδηγούσε σύντομα σε εμφύλιο πόλεμο. Είχαν οριστεί τα κυβερνητικά σχήματα, οι τρεις Γερουσίες (Πελοποννησιακή, Δυτικής Ελλάδος και Άρειος Πάγος της ανατολικής Ελλάδος), προβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο απέναντι στην Ευρώπη τις προθέσεις των Ελλήνων να βάλουν τάξη στην αναρχία που επικρατούσε.

Οι τουρκικές εκστρατείες του 1822 - 1823 ήταν απόπειρες να ανακουφιστούν τα φρούρια Μεθώνης, Κορώνης, Πάτρας, Ρίου, Ρούμελης, Ναυπλίου, Νεγρεπόντε, Χαλκίδας, Καρύστου, Βόνιτσας, Ζητουνίου (Λαμίας) και Αθήνας. Οι Τούρκοι είχαν σοβαρές απώλειες, ειδικά αν αναλογιστεί κανείς τη νικηφόρα ελληνική εκστρατεία στη Χίο (Κ. Κανάρης), την παράδοση της Ακρόπολης στους έλληνες (9/21 Ιουνίου 1822), την παράδοση του Ακροκορίνθου με την ήττα των Οθωμανών στα Δερβενάκια (ανάμεσα σε Κόρινθο και Άργος), όπου σκοτώνεται και ο Δράμαλης πασάς), οι απώλειες που προκάλεσε ο ΟΔ. Ανδρούτσος στα περάσματα του Ελικώνα και του Παρνασσού (ανατολική Ελλάδα), η βαριά ήττα στο Καρπενήσι (9-10/21-22 Αυγούστου 1823, Βελούχι) και άλλες απώλειες. Ταυτόχρονα, είχε χορηγηθεί το πρώτο αγγλικό δάνειο (1823) - εδώ βλέπουμε και την άνοδο του Κάνιγκ (Canning) στο υπουργείο Εξωτερικών της Μ. Βρετανίας - , γεγονός που οφείλουμε να το δούμε μέσα από τη σκοπιά της βρετανικής εξωτερικής πολιτικής αλλά και των υφερόντων φιλελληνικών αισθημάτων, που θα εκδηλωθούν μετά την καταστροφική προέλαση των αιγυπτιακών δυνάμεων του Ιμπραήμ και Κιουταχή. Η Βρετανία παρακολουθούσε τώρα στενότερα τις εξελίξεις παρουσιάζοντας τη ρωσική πολιτική ως εύθραυστη καθώς βασιζόταν στον αστάθμητο παράγοντα του ξεσπάσματος του ρωσοτουρκικού πολέμου.

Με αυτά τα δεδομένα, το έτος 1824, ο σουλτάνος αποφάσισε να καλέσει ενισχύσεις του υποτελούς Μοχάμεντ Άλι της Αιγύπτου, ο οποίος αποφάσισε να στείλει το γιο του Ιμπραήμ πασά, προκειμένου να οργανώσει εκ νέου και να συνδράμει με τραγικό τρόπο, όπως αποδείχθηκε, στις συντριπτικές ήττες των Ελλήνων. Με σκοπό ο Ιμπραήμ να δημιουργήσει στρατιωτική βάση στην Κρήτη, καθυστέρησε και άφησε αναγκαστικά χρονικό περιθώριο στους Έλληνες να ανασυγκροτηθούν για να αποκρούσουν την επίθεση του Ιμπραήμ. Λόγω, όμως, των έντονων πολιτικών διενέξεων των

25^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821- ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Ελλήνων μεταξύ τους, ακολούθησε μια δύσκολη περίοδος με εμφυλίους πολέμους των ετών 1824 και 1825.

Ο Ιμπραήμ, τελικά, το Φεβρουάριο και Μάρτιο του 1825, εμφανίστηκε με δύο (2) στρατιωτικά τμήματα στη Μεθώνη, τη στιγμή που το ελληνικό έθνος με τον Κουντουριώτη ήταν ανέτοιμο να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Στον ορυμαγδό των παράλογων εμφυλίων πολιτικών συγκρούσεων, στο σημείο που κρινόταν η συνέχεια της Επανάστασης, είχαν ήδη φυλακίσει τον Κολοκοτρώνη και τον Ανδρούτσο στην Ακρόπολη, ο οποίος και έχασε τη ζωή του με μαρτυρικό τρόπο. Στο μεταξύ, το χειμώνα του 1825-1826, και αφού είχε απελευθερωθεί ο Κολοκοτρώνης, τα τρία (3) πολιτικά κόμματα έθεσαν τις βάσεις για αυτό που θα γινόταν μελλοντικά με τις ευρωπαϊκές δυνάμεις, προκειμένου να οριστεί ένας Ευρωπαίος στρατιωτικός αρχηγός. Το δεύτερο αγγλικό δάνειο είχε χορηγηθεί το 1825 (07.02.1825). Ο Ιμπραήμ είχε ετοιμαστεί από τον Ιανουάριο του 1826 με ισχυρές δυνάμεις να αρχίσει την πολιορκία του Μεσολογγίου (έξοδος Μεσολογγίου 10-11/ 22-23 Απριλίου 1826). Ακολούθησε η πολιορκία της Τριπολιτσάς με 24.000 άνδρες, από τους οποίους σώθηκαν μόνο οι 8.000. Τον Οκτώβριο του 1826, μετά από εξέγερση των γενιτσάρων στην Κων/πολη, εξαντλημένοι οι Τούρκοι υπέγραψαν με τους Ρώσους τη σύμβαση του Άκερμαν (Akkerman). Λίγο πριν στην Αθήνα, παρά τις τολμηρές επιχειρήσεις του Ρουμελιώτη οπλαρχηγού Γεωργίου Καραϊσκάκη, συνέβη η άλωση της πόλης από τον Τούρκο στρατηγό Κιουταχή (03.08.1826), χωρίς ωστόσο να διώξει την ελληνική φρουρά από την Ακρόπολη (κάστρο των Αθηνών). Η Ακρόπολη έπεσε τελικά στα χέρια του Κιουταχή τον επόμενο χρόνο (24.05.1827)

Φαίνεται πια ξεκάθαρα πως τα πράγματα δεν πήγαιναν καθόλου καλά για τους Έλληνες στον στρατιωτικό τομέα. Ήταν έκδηλο από τα γεγονότα πως οι ελπίδες για έναν νικηφόρο εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα εξανεμίζονταν μέρα με τη μέρα όλο και περισσότερο.

Τότε, στο διπλωματικό στίβο, με πρωτοβουλία της αγγλικής κυβέρνησης και πρωτοστάτη τον υπουργό εξωτερικών Κάνιγκ, υπογράφηκε το Πρωτόκολλο της **Πετρούπολης της 4^{ης} Απριλίου 1826** μεταξύ Μ. Βρετανίας και Ρωσίας, με πρόβλεψη την αυτονομία της Ελλάδος ως χώρας με φόρο υποτέλειας στην επικυριαρχία της Τουρκίας. Ως ασφαλιστική δικλείδα ορίστηκε εκ των προτέρων ότι οι δύο χώρες μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν στρατό για να αναγκάσουν τις δύο πλευρές σε διαπραγματεύσεις, σε πιθανό ρωσοτουρκικό πόλεμο, που δεν θα επηρέαζε το διακανονισμό του ελληνικού ζητήματος, με σκοπό να συγκρατήσει την πολιτική της Τουρκίας. Το Μάρτιο του 1827 η Ρωσία πρότεινε μια συνθήκη κατά την οποία έπρεπε να δεχτούν οι Τούρκοι τη διαμεσολάβηση, με μυστικό όρο για αναγκαστική χρήση βίας εις βάρος τους. Το κείμενο της **Συνθήκης του Λονδίνου 6 Ιουλίου 1827** υπογράφηκε μεταξύ των τριών μεγάλων δυνάμεων, Αγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας.

25^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821- ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Με αυτές τις δύο (2) διαπραγματευτικές συμφωνίες είχε τεθεί ως κοινός παρονομαστής η ακαριαία καταστολή τυχόν εχθροπραξιών και συγκρούσεων μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας ή, όπως το είχε θέσει ο Κάνιγκ ως πρωθυπουργός πλέον της Αγγλίας, «ειρηνική επέμβαση ενισχυμένη από μια φιλική επίδειξη δύναμης». Στον πολιτικό στίβο επικρατούσαν οι έριδες μεταξύ των κομμάτων και ο διχασμός προερχόταν κυρίως από προσωπικές και τοπικές έχθρες, αλλά ως προς τη βρετανική μεσολάβηση δεν υπήρχαν διχασμένες απόψεις, επειδή είχαν αντιληφθεί ότι είχε τη σύμφωνη καθομολογούμενη γνώμη της Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας.

Το 1827 οι αντιπρόσωποι των πολιτικών παρατάξεων ανακήρυξαν τον **Κόμη Καποδίστρια ως κυβερνήτη της Ελλάδος** με προσωρινή τριμελή κυβέρνηση μέχρι την άφιξή του. Ο Καποδίστριας είχε διπλωματική εμπειρία που θεωρούνταν προσόν για τη διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων με τις Δυνάμεις. Την εκλογή του υποστήριζε ήδη από το χειμώνα του 1826 η αγγλική παράταξη.

Με αρχιστράτηγο τον Τσερτς (Church) και αρχηγό του ναυτικού τον Κόχραν (Cochrane) ξαναοργανώθηκε ο επαναστατικός Αγώνας. Δυστυχώς, η παρεμβολή του Κόχραν στο πεζικό του Τσερτς (Church) οδήγησε σε βαριά ήττα, τη γνωστή ως την καταστροφή του Αναλάτου, κάτω από την Ακρόπολη (24 Απριλίου / 6 Μαΐου 1827) - στη μάχη αυτή σκοτώθηκε ο Γ. Καραϊσκάκης - και την παράδοση της Ακρόπολης στον Κιουταχί περίπου ένα μήνα αργότερα.

Από δω και πέρα, κατά το έτος 1827, και μετά την αναγγελία της Συνθήκης του Λονδίνου, οι σύμμαχοι και οι Έλληνες οπλαρχηγοί διακήρυξαν ότι ήταν έτοιμοι να αποδυθούν σε νέους αγώνες. Στο μεταξύ, οι Αιγύπτιοι με τον Ιμπραήμ σχεδίαζαν να αποστείλουν στο Μοριά ενισχύσεις για να συντρίψουν τους Μοραΐτες, προτού επέμβουν οι Μεγάλες Δυνάμεις. Στις 28 Αυγούστου έφτασαν στον όρμο του Ναβαρίνου, όπου είχε ήδη αγκυροβολήσει μια τουρκική μοίρα. Ο Βρετανός ναύαρχος Κόδρινγκτον (Codrington), ανώτερος διοικητής των συμμαχικών δυνάμεων στην ναυμαχία του Ναβαρίνου, στις 8 Οκτωβρίου 1827 ακολούθησε και αντιμετώπισε ηρωικά και με ορμητικότητα την κόλαση της φωτιάς και έπεσαν οι τίτλοι τέλους για το μουσουλμανικό στόλο, καθώς έχασαν 60 πλοία από τα 89 και 8.000 άνδρες. Το γεγονός έγινε η αφορμή να κερδίσει την αιώνια ευγνωμοσύνη του ελληνικού έθνους. Ωστόσο, οι Τούρκοι δεν υποχώρησαν και μάλιστα απέρριψαν και τη συνθήκη του Άκερμαν (Akkerman, Οκτώβριος 1826), σύμφωνα με την οποία αναγνωριζόταν η κατοχή ορισμένων φρουριών από τους Ρώσους στα ασιατικά παράλια, παραχωρούνταν ένα βελτιωμένο καθεστώς στη Σερβία και συμφωνούσαν να υπάρχουν ντόπιοι ηγεμόνες στις παραδουνάβιες ηγεμονίες.

25^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821- ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Τον Απρίλιο του 1828 ο Τσάρος κήρυξε τον πόλεμο στην Τουρκία. Όταν ο Κάνιγκ (Canning) εγκατέλειψε το βρετανικό Υπουργείο εξωτερικών, ο Ουέλινγκτον (Wellington) προθυμοποιήθηκε να συνεργαστεί με τους Ρώσους και τους Γάλλους. Στη συνδιάσκεψη στον Πόρο σχεδίασαν και συναποφάσισαν τη βόρεια χάραξη των συνόρων για την Ελλάδα και ταυτόχρονα να χρησιμοποιηθούν γαλλικά στρατεύματα για την καταδίωξη του Ιμπραήμ.

Από δω και πέρα τα πράγματα είναι λίγο πολύ γνωστά, αφού τέθηκαν οι βάσεις για την ίδρυση νέου ελληνικού κράτους, που θα γίνει και επισήμως το 1830 με τη σύμφωνη γνώμη των μεγάλων δυνάμεων και με την εποπτεία ενός νέου βασιλιά, του Όθωνα (1832).

Βυζαντινοί ύμνοι που ακούστηκαν

[Βυζαντινοί Ύμνοι - Τραγούδια της Χριστιανοσύνης - YouTube](#)

Κείμενα που διαβάστηκαν από τους μαθητές

1) Απόσπασμα από τη Διακήρυξη της Επιδαύρου (1821)

«Μετά μακράν δουλείαν ηναγκάσθημεν τέλος πάντων να λάβωμεν τα όπλα εις χείρας και να εκδικήσωμεν εαυτούς, και την Πατρίδα ημών, από μίαν τοιαύτην φρικτήν και ως προς την αρχήν αυτής άδικον τυραννίαν, ήτις ουδεμίαν άλλην είχεν ομοίαν, ή καν δυναμένην οπωσούν μετ' αυτής να παραβληθή δυναστείαν. Ο κατά των Τούρκων πόλεμος ημών, μακράν του να στηρίζεται εις αρχάς τινός δημαγωγικός και στασιώδεις, ή ιδιωφελείς μέρους τινός του σύμπαντος Ελληνικού Έθνους σκοπούς, είναι πόλεμος εθνικός, πόλεμος Ιερός, πόλεμος του οποίου η μόνη αιτία είναι η ανάκτησις των δικαίων της προσωπικής ημών ελευθερίας, της ιδιοκτησίας και της τιμής, τα οποία, ενώ την σήμερον όλοι οι ευνομούμενοι και

25^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821- ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

*γειτονικοί λαοί της Ευρώπης τα χαίρουσιν, από ημάς μόνον η σκληρά και
απαραδειγμάτιστος των Οθωμανών τυραννία προσπάθησε με βίαν ν'
αφαίρεση και εντός του στήθους ημών να τα πνίξη [...]*».

Πηγή: Βουλή των Ελλήνων, *180 χρόνια από την Ελληνική
Επανάσταση*, Αθήνα 2001.

2) Ανδρέας Κάλβος (ελεύθερη διασκευή)

ΩΔΗ ΕΚΤΗ

Εἰς Χίον

α'

Ὅπως ὅταν ἀπὸ τὸ στόμα
κρέμεται τῶν θνητῶν
αυλὸς λυπημένος
καὶ ἡ φωνὴ τοῦ με κόπο
τρέμει καὶ βγαίνει.

β'

Ὅπως μέσα στα πολύδεντρα
δάση το βράδυ εισπνέει

το θλιμμένο φύσημα
μεσημβρινό και φαίνεται
θρήνος ανθρώπων

γ'

Στον ερημωμένο
αιγιαλό της νήσου
έτσι φέρνουν τα κύματα
και το παράπονό τους
οι Ωκεανίδες.

στ'

τώρα χηρεύεις, τώρα
τους βαρβάρους θαλάμους
υπηρετούν, μαινόνται
τα κάλλη των παρθένων
όμοιων με θεές

θ'

θλίβει ο καπνός το διάστημα
γαλάζιο των αέρων.
έτσι στην ομίχλη
του θανάτου, μειδίασμα
πνίγεται νέο.

ιβ'

Σαν νύχτα που στενάζει
και από τα βάθη του 'Αδη
τρομερές θυγατέρες,

εσάς, φωνάζω, εσάς
τις Ερινύες.

Ιδ΄

Τρέξτε! Εδώ τον θόρυβο
των μεγάλων πτερύγων
Φέρτε, εδώ, κοιτάξτε,
σκληρή σας δείχνω και άνανδρη
καρδιά τυράννου

ιστ΄

Ο μιαρός, την μάχαιρα...
ανατριχιάζω, τρέμουν
τα δάχτυλά μου... μία
προς μία συνέτριψα
τις χορδές όλες.

Ιη΄

Εκδίκηση ζητάτε;
Η φωνή σας ακούστηκε.
Ποτέ στη γη αθάνατοι
τους ληστές δεν αφήνουν
ατιμώρητους.

Ιθ΄

Αν φύγουν το δρεπάνι

θανατοφόρο, φάρμακα
στα χείλη βρίσκουν
το νυφικό τραγούδι, και δράκους
στα ποτήρια.

Κβ'

Πού μ' έφερε ο πόνος μου;...
Τι λέω;... τιμωρία
αληθινή και μόνη
φρικτή, οι μιανοί
έχουν άλλη.

Κγ'

Τη φτώχεια της γλυκειάς
Γαλήνης των δικαίων. –
Ας ερημώσει ο πόλεμος
την Ελλάδα, πριν βρει
της Χίου τη μοίρα.

Κδ'

Όμως, εάν μιμηθεί
το σκληρό, την οργή
παμμίαρον των εχθρών της,
ας γίνει μίσσημα
όλου του κόσμου.

Κε'
Τι είπα; .. διασκορπίστε
άνεμοι, τους δύσφημους
λόγους. Των αγγέλων
πατέρα και των ανθρώπων, βοήθησε
σύ την Ελλάδα!

3) Διονύσιος Σολωμός

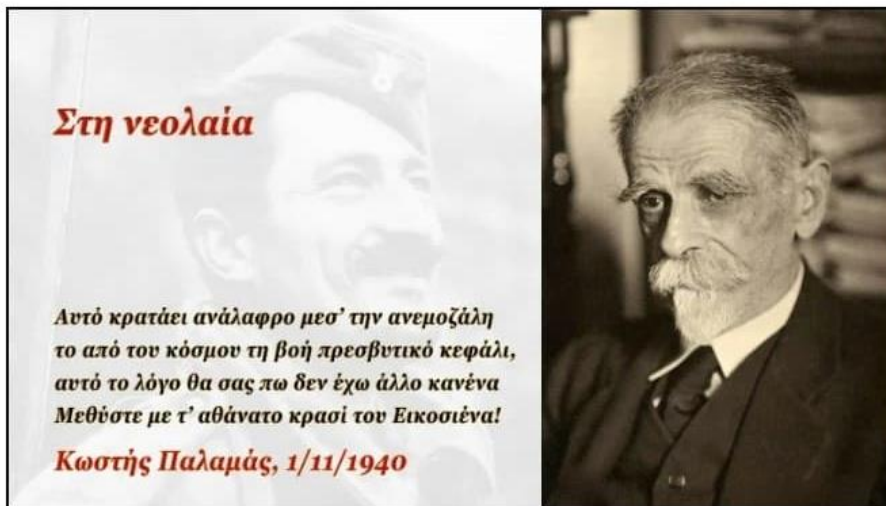
20 Ιουνίου 1824....Η
Καταστροφή των Ψαρών!

*Στων Ψαρών την ολόμαυρη ράχη
περπατώντας η Δόξα μονάχη*

*μελετά τα λαμπρά παλληκάρια και στην
κόμη στεφάνι φορεί*

*γινωμένο από λίγα χορτάρια πούχαν
μείνει στην έρημη γη.*

(Διονύσιος Σολωμός)

*Αυτό κρατάει ανάλαφρο μεσ' την
ανεμοζάλη
το από του κόσμου τη βοή
πρεσβυτικό κεφάλι,
αυτό το λόγο θα σας πω δεν έχω
άλλο κανένα
Μεθύστε με τ' αθάνατο κρασί του
Εικοσιένα!*

Κωστής Παλαμάς, 1/11/1940